

A Virágos Magyarország mozgalom szerepe a falufejlesztésben

The role of Floral Hungary project in village regeneration and rural development

Szerzők: Bérczi Szabolcs¹ – Csemez Attila² – Sallay Ágnes³

A Virágos Magyarország mozgalom hazánkban növekvő népszerűséggel bír. Az évente megrendezett versenynek egyre nagyobb a presztízse, a jelentkezők száma évről évre nő. A környezet szépítése mellett legtöbb esetben a turisztikai attrakciók bővítését jelenti a mozgalom a résztvevő települések számára. A pályázók rendszerint komplex környezet-megőrzési és turisztikai programot állítanak össze, melytől a település vonzerejének növekedését várják. Összességében tehát falu- és vidékfejlesztési eszközként tekintenek a Virágos Magyarország mozgalomra. Cikkünkben a falusi települések által benyújtott pályázatokat elemeztük, vizsgálva, hogy az egyes falvak településhálózatban betöltött szerepe mennyiben határozza meg a zöldinfrastruktúra fejlesztésének főbb programpontjait és irányait, illetve mik az összefüggések a hálózati szerepkör és a falvak fejlesztési stratégiája között.

The Floral Hungary (Virágos Magyarország) project is growing in popularity in Hungary. The annual competition is increasingly prestigious and the number of entrants grows each year. For most settlements taking part in the project, their aim is both to beautify their environment and to enhance their tourist attraction. The entrants create complex programmes for environmental preservation and tourism, hoping to increase the settlement's attractiveness. In general, they view the project as a tool for village and rural development. In our article, we analyse applications submitted by rural settlements, exploring how each village's role in its network of settlements responded to the points and general direction of their green infrastructure development programmes, and the connections between their roles and development strategies.

Kulcsszavak: Virágos Magyarország, vonzerő, falufejlesztés, településhálózat.

Keywords: Floral Hungary project, attractiveness, village development, network of settlements.

1. Bevezetés

A Virágos Magyarország mozgalom ország-szerte egyre nagyobb népszerűségnek ör-

vend a települési önkormányzatok körében, emellett a verseny egyre nagyobb hírverést kap a laikusok felé is. Adódik a kérdés, hogy csupán egy nemes versengést jelent, vagy komolyabb hozadéka is van a települések számára? A kérdés megválaszolásához a Virágos Magyarország mozgalom falvakra, kistelepülésekre⁴ gyakorolt fejlesztési hatásait kívánjuk számba venni.

¹ PhD-hallgató, Szent István Egyetem, berczi.szabolcs@gmail.com

² ny. egyetemi tanár, Szent István Egyetem, csemez.attila@szie.hu

³ egyetemi tanár, Szent István Egyetem, sallay.agnes@szie.hu

⁴ Bérczi Szabolcs doktori kutatása alapvetően falufejlesztéssel foglalkozik, így a cikk az elmúlt évek pályázói közül is ezeknek a kistelepüléseknek a pályázati anyagait dolgozza fel.

Mit jelent a verseny az érintett kistelepülések számára? A résztvevők eredményeit vizsgálva kijelenthető, hogy a Virágos Magyarország versenyre történő jelentkezés legtöbb eleme turisztikai attrakcióként jelenik meg az adott településen, legyen szó új faluközpontról, zöldkapukról, zöldinfrastruktúrahálózat-fejlesztésről vagy egyszerűen növénykiültetésről. A bírálati szempontok szerepet játszanak a vonzó lakókörnyezet kialakításában is, miáltal növekszik a lakókörnyezet presztízse, vonzóbbá válik a falu az ott lakók és a beköltözők számára.

A turisztikai vonzerő tulajdonképpen az adott terület értékes adottsága, mely felkeltve az emberek érdeklődését, odavonzza őket. A turisztikai attraktivitás tehát a célterület kiinduló alapeleme, és az eltérő motivációkon alapuló vonzerők sokasága jelenti a tényleges turisztikai kínálatot (KARDOS 2011).

A vonzerő a turisztikai szakirodalom szerint több szempont alapján csoportosítható. Például alkotó szerint (természetes vagy ember alkotta vonzerő), jelentőség szerint (elsődleges, fő vonzerő vagy másodlagos, kiegészítő vonzerő), tartósság szerint (helyhez kötött, tartós vonzerő vagy rövid ideig tartó események, rendezvények vonzereje), tulajdonos szerint (magán- vagy közösségi tulajdonban lévő vonzerő), stb. (KARDOS 2011). A vonzerőn alapuló kínálati halmaz a turisztikai termék, amelyben a kereslet igényeit kielégítő szolgáltatások találhatóak (MICHALKÓ 2011).

Adott terület (vagy település) turisztikai vonzerejét, lehetőségeit alapvetően a természeti adottságok határozzák meg, ehhez kapcsolódnak az idegenforgalmi szempontból jelentős művi (épített) értékek, valamint az emberi tényezők (kultúra, tradíciók stb.). Fontos azonban hangsúlyozni, hogy a természeti, a művi és az emberi értékek csupán a lehetőséget teremtik meg a turizmus számára, tényleges vonzerővé az egyéb társadalmi-gazdasági tényezők megfelelően összehangolt kapcsolatrendszerénél válnak (FEKETE 2005). A természeti és emberi vonzerők mindaddig csak potenciális erőforrások, míg nem teljesítik az attrakcióvá válás feltételeit.

A vonzerők hatókörét vizsgálva megkülönböztethetünk nagy hatótávolságú, önálló utazási döntést befolyásoló tényezőket (hazai, nemzetközi vonzerő), valamint kisebb, desztinációs jellegű, tartózkodási időt növelő (regionális, helyi jelentőségű) vagy azzá fejleszthető attrakciókat (DÁVID et al. 2007, NTS 2030 2017).

Egy-két kiugró példától eltekintve a verseny vizsgált települései esetében lokális attrakciókkal lehetett találkozni, melyekre a települési önkormányzatok turizmus- és falufejlesztési eszközként tekintettek.

Fontos azonban hangsúlyozni, hogy napjainkra a turizmus szerepe – és értékelése – nagymértékben nőtt, az országos és helyi politika egyaránt felismerte a turizmus életminőség-javító hatását, így az önkormányzatok (is) egyre nagyobb hangsúlyt helyeznek a turizmusban rejlő gazdaságösztönző, gazdaságélénkítő lehetőségekre (MICHALKÓ-RÁTZ 2019). Fokozottan igaz ez a kistelepülésekre, hiszen ott a (falusi) turizmus vonzereje a természet közelsége, a megőrzött hagyományok és a falusi vendégszeretet, családiasság (SZABÓ 2011). Ráadásul a vándorlási (ingázási) trendeket figyelembe véve az látható, hogy a városlakók számára erősen felértékelődött a természeti környezet, az ott töltött idő a jövő generációi számára is alapvetően fontos. Így a turisztikai élmények mellett a falusi környezetben – második otthonként – eltöltött idő alternatív életformává válik, melynek következtében a turisztikai kínálat bővülése a helyi közösség szabadidő eltöltését és jólétét is szolgálja (SULYOK-MADARÁSZ 2019).

Összességében tehát a természeti környezet turizmus számára történő felértékelődése komoly lehetőségeket kínál a falvak számára. Éppen ezért sajnálatos, hogy az (öko)turisztikai termékek esetében a tervezési gyakorlatban az egyedi tájértékek vonzerőként történő azonosítása sokszor csak felszínesen történik meg, és a tervezés is már-már véletlenszerű (MIKHÁZI 2018). Ezt a verseny eredményeit vizsgálva is többször felfedeztük. Mielőtt azonban a konkrét eredményeket elemeznénk, ismerkedjünk meg a környezetszépítő mozgalom múltjával és jelenével!

2. A Virágos Magyarország mozgalom története, célja⁵

A Virágos Magyarország mozgalom szervezői egy országos virágosítási, környezetszépítési és környezetvédelmi verseny megrendezését tűzték ki célul. Az alapítók között található többek között az Országos Idegenforgalmi Hivatal és a Belügyminisztérium, de számos szakmai szervezet is képviseltette magát az alapítók között. A verseny kiíróit ma 19 szervezet alkotja, köztük három minisztérium, a miniszterelnöki kabinetiroda, az Országgyűlés Fenntartható Fejlődés Bizottsága, valamint egyéb szakmai szervezetek. A pályázat szervezeti (és pénzügyi) hátterét a Magyar Turisztikai Ügynökség biztosítja.

A magyar verseny kapcsolódik az *Entente Florale Europe* megmérettetéshez (Európai Virágos Városok és Falvak Versenye), melynek az európai összetartozás jegyében kiemelt céljai a közös európai környe-

⁵ A Virágos Magyarország verseny honlapja: www.viragosmagyarorszag.hu

zeti és kulturális értékek megóvása és az élhetőbb környezet megteremtése. Az európai verseny 9 ország mintegy 20 000 települését, tehát több mint 45 millió lakost érint. A versenyben részt vevő országok a következők: Ausztria, Belgium, Hollandia, Írország, Magyarország, Németország, Szlovénia, Csehország és Olaszország. (Korábban a tagok között volt az Egyesült Királyság, Franciaország és Horvátország is, azonban mára ezen országok már nem neveznek a megmérettetésre.)

A magyar települések szép eredményeket érnek el a nemzetközi versenyen. 1994 óta arany fokozatot kapott Siófok, Géderlak, Kaposvár, Nagyatád, Eger, Lipót, Balatonfüred, Gyula, Balatongyörök és Tihany, emellett 26 alkalommal nyertek ezüst, illetve 10 alkalommal bronz fokozatot a magyar delegáltak.

A Virágos Magyarország versenynek már az alapításánál is jól látszott, hogy a versenyre komoly turisztikai, promóciós eszközként tekintettek, hiszen annak céljai – virágosítás, rendezett környezet kialakítása – a turizmus fellendülését is szolgálják. A települések *felvirágosztatása* mellett a Virágos Magyarország mozgalom szervezőinek deklarált célja új zöldfelületek, parkok, fasorok létesítése (és fenntartása), kulturált, egészséges környezet kialakítása, közterek, utcák, épületek, intézmények virágosítása, növénykiültetések megvalósítása és ösztönzése a lakosság bevonásával, továbbá az adott település értékeinek – műemlékek, védett és védelemre érdemes épületek és egyéb kulturális értékek – megőrzése.

3. A Virágos Magyarország verseny

A hazai verseny igen népszerű, évente mintegy 300 település vesz részt benne. A pályázók bemutatkozása során a településeknek (budapesti

kerületeknek) lehetőségük van bemutatni, hogy miként *virágoztatták fel* környezetüket. A résztvevők – beleértve az önkormányzatot, a lakosságot, a civil szervezeteket, az intézményeket, a vállalkozásokat stb. – településszépítő munkájukkal öregbítik településük jó hírét, emellett javítják a helyben élők életminőségét, elősegítik a kultúra, a turizmus fejlődését, az igényes lakókörnyezet kialakítását és a közös értékek védelmét. A versenyre öt kategóriában lehet nevezni, melyek a közigazgatási jogállás és a lakosság szám szerint lettek kialakítva:

- falu 1000 fő alatt,
- falu 1000 fő felett,
- város 30 000 fő alatt,
- város 30 000 fő felett,
- Budapest kerületei.

A hazai versenyzőkhöz 2019-ben csatlakoztak az erdélyi magyar települések, melyek falu, illetve város kategóriában nevezhettek.

A verseny zsűrije országosan elismert szakemberekből áll, többek között kertészek, tájépítésszek, várostervezők, környezetvédők és turisztikai szakemberek alkotják a testületet. A szakmai zsűri – mely a bíráló mellett tanácsot is ad a nemzetközi versenyre való felkészülés időszakában – a következő szempontok szerint értékeli:

- *Önkormányzat felkészültsége, a versenyben való részvétele* (10 pont). Kritériumok: szakmai felkészültség, tervszerűség, stratégiai gondolkodás színvonala, a zsűrizésre történő felkészülés és a zsűrizés menetének lebonyolítása.
- *Közösségi részvétel a település zöldfelületeinek kialakításában* (15 pont). Kritériumok: a lakosság, a helyi közösségek, vállalkozások részvétele a közterületek szépítésében, helyi virágosítási verseny, közösségi tervezés, konzultáció.

1. ábra

A 2019. évi Virágos Magyarország verseny zsűrizésén készült fotók

Forrás: Csemez Attila felvételei

- *Környezetvédelem, fenntarthatóság, környezeti nevelés* (15 pont). Kritériumok: környezeti elemek védelme, környezeti nevelés, klímatusdatosság, fenntarthatóságot segítő tevékenységek.
- *Turisztikai vonzerő, turistabarát környezetkialakítás* (10 pont). Kritériumok: turisztikai attrakciók környezete, turisztikai tájékoztatás, vendégszeretet.
- *A település zöldfelületeinek minősége* (50 pont). Kritériumok: növényalkalmazás, burkolatok, utcabútorok, fenntartás tervezettsége, minősége.

A bírálati szempontokból is látható, hogy bár a versenyen kezdetben a virágosítás, a környezet-szépítés, a növénykiültetés volt az alapvető cél, mára sokat változott a szemlélet (s ezzel együtt a bírálati szempontok is), a mozgalom valójában a környezet-, az egészség-, a zöld- és a tájügyet szolgálja (CSEMEZ 2018) (1. ábra).

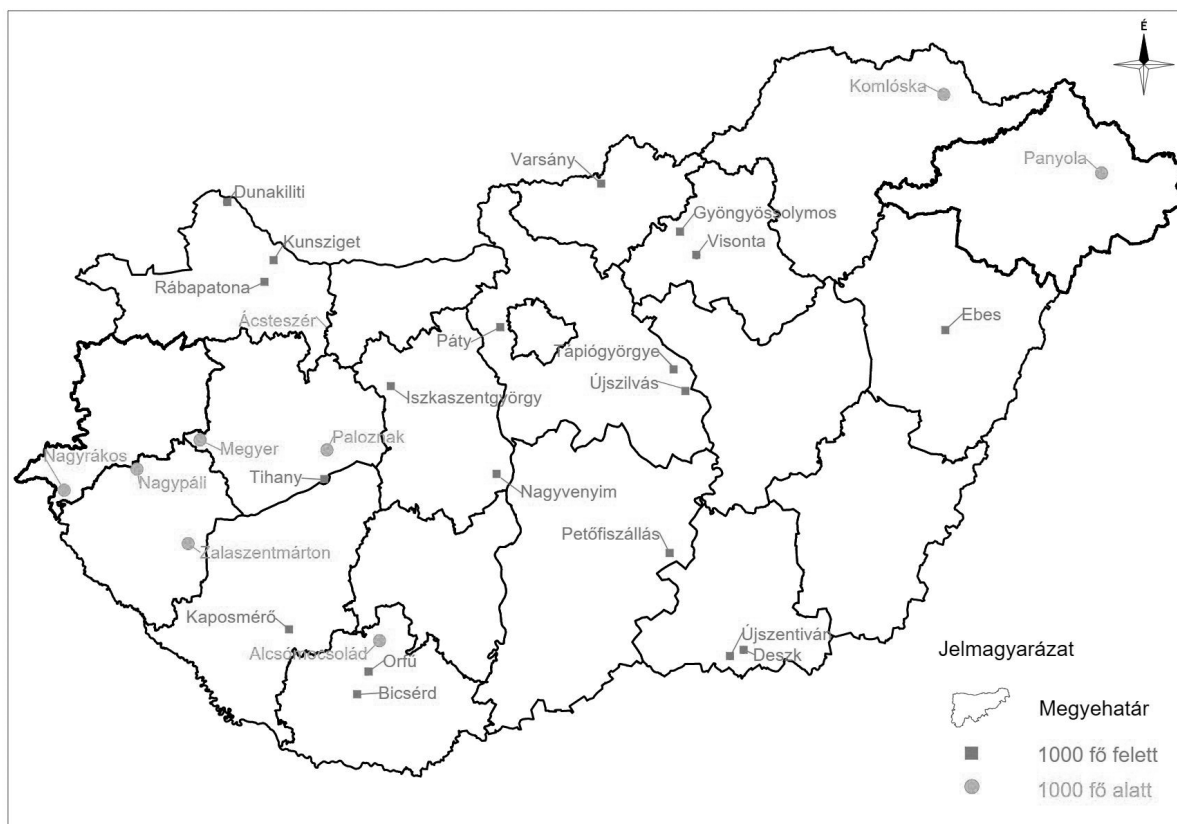
4. A Virágos Magyarország verseny eredményei

Mint korábban említettük, a benyújtott pályázatok közül a falvakat vizsgáltuk kutatásunkban. A vizsgálat során elsősorban az eltérő földrajzi fekvésű, különböző adottságú falvak fejlesztési stratégiáit elemeztük. Eddigi eredményeink alapján az egyes falvak fejlesztési stratégiája és a falvak településhálózatban betöltött szerepe szorosan összefügg egymással. Ezek szerint a vizsgált falvak három csoportba sorolhatók: nagyvárosi agglomerációba, kisvárosi vonzaskörzetbe, illetve városhiányos térségbe tartozó falvak.

Vizsgálataink szerint a településhálózatban betöltött szerep nagyban meghatározza a falvak fejlesztési stratégiáját, valamint a fejlesztések program- és intézkedéscsoportjait. Elsősorban azért, mert a városhiányos térségben elhelyezkedő kis-települések sokkal kevésbé támaszkodhatnak a közeli (nagy)városok szolgáltatásaira, így lehető-

2. ábra

A 28 vizsgált település elhelyezkedése

Forrás: saját szerkesztés

ségeik szűkebbek, erősebben rá vannak utalva a helyi erőforrásokra, többek közt a falusi közösségre. Ezzel szemben a nagyvárosi agglomeráció kistélepüléseinek fejlesztése más koncepción alapul, hiszen lakosaik számára könnyen elérhetőek mind a munkahelyek, mind az intézményhálózat magasabb szintjei. Ebből következően ezen települések közössége gyakran kevésbé összetartó, mint a városi hiányos térségké. (A kisvárosi vonzaskörzetben elhelyezkedő településeknél *vegyes* fejlesztési stratégia figyelhető meg: keverednek a két másik csoport fejlesztési elemei. A kategórián belül nem állapítható meg kizárólagos fejlesztési irány.)

A korábban felvázoltak alapján adódott a kérdés, hogy ha a településhálózatban betöltött szerep szerint csoportosíthatóak az egyes települések fejlesztési stratégiái, akkor ez a mintázat nyomon követhető-e egy tematikus verseny – jelen esetben a Virágos Magyarország – vonatkozásában. Első lépésként tehát azt kellett megvizsgálni, hogy egyáltalán csatlakoztak-e a vizsgált falvak a Virágos Magyarország mozgalomhoz, s ha igen, milyen eredménnyel szerepeltek a versenyen.

A kutatásban szereplő 48 falu közül 28 szerepelt eredményesen a Virágos Magyarország versenyen⁶ (2. ábra), melyek közül 19 az 1000 fő feletti falu, 9 pedig az 1000 fő alatti falu kategóriában indult.

1000 fő alatti falvak: Ácsteszér, Alsómocsolád, Komlóska, Megyer, Nagypáli, Nagyrákos, Paloznak, Panyola, Zalaszentmárton.

A településhálózatban betöltött szerepük szerint a vizsgált falvak közül 12 tartozik nagyvárosi agglomerációba, 8 kisvárosi vonzaskörzetbe, 8 pedig városi hiányos térségbe.

Nagyvárosi agglomeráció: Bicsérd, Deszk, Ebes, Iszkaszentgyörgy, Kaposmérő, Kunsziget, Nagypáli, Nagyvenyim, Orfú, Páty, Rábapatona, Újszentiván.

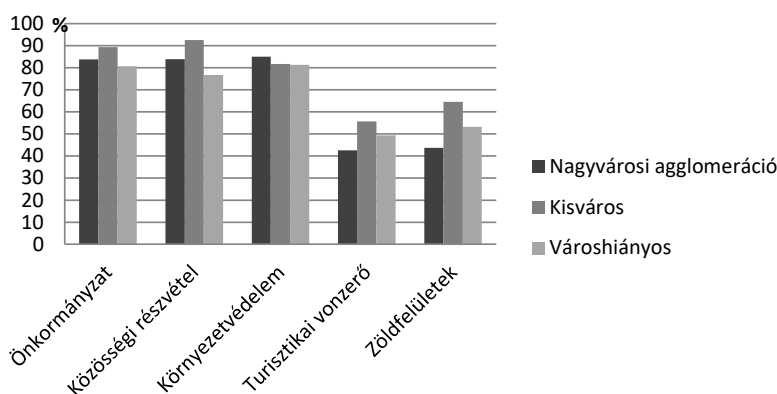
Kisvárosi vonzaskörzet: Dunakiliti, Gyöngyössolymos, Paloznak, Petőfiszállás, Tápiógyörgye, Tihany, Újszilvás, Visonta.

Városi hiányos térség: Ácsteszér, Alsómocsolád, Komlóska, Megyer, Nagyrákos, Panyola, Varsány, Zalaszentmárton.

Vizsgálataink arra irányultak, hogy a fejlesztési stratégiákhoz hasonlóan, a Virágos Magyarország versenyen való részvétel alapján is megfigyelhető-e összefüggés az eredmények és a településhálózati szerepkör között. Érdekeségként rögtön megállapítható, hogy az 1000 főnél kisebb lélekszá-

3. ábra

A vizsgált települések Virágos Magyarország versenyen elért eredményei

Forrás: saját szerkesztés

1000 fő feletti falvak: Bicsérd, Deszk, Dunakiliti, Ebes, Gyöngyössolymos, Iszkaszentgyörgy, Kaposmérő, Kunsziget, Nagyvenyim, Orfú, Páty, Petőfiszállás, Rábapatona, Tápiógyörgye, Tihany, Újszilvás, Újszentiván, Varsány, Visonta.

⁶ Kutatásunkban a falvak 2016–2019. évi pályázati anyagával dolgoztunk, kivételt jelent ez alól Tápiógyörgye, ahol – egyéb információ hiányában – a 2014-es pályázatot vettük alapul.

mú falvak szinte mind a városi hiányos térségekben helyezkednek el. Fontosabb viszont, hogy a lakosságszámtól függetlenül további, a településhálózatban betöltött szereppel összefüggő trendek is megfigyelhetőek.

Bár a verseny tekintetében az egyes településtípusok között nincs szignifikáns különbség, kimondható, hogy a kisvárosi vonzaskörzetbe

tartozó falvak kis mértékben mégis eredményesebbek a másik két településcsoportnál. Érdekes továbbá, hogy ugyan a verseny – turisztikai, promóciós eszközként – alapvetően a virágosítást és a minőségi közterületek kialakítását tűzte ki célul, a vizsgált települések a zöldfelületek kialakítása és a turisztikai vonzerő témakörökben mérsékeltbb eredményt értek el, mint a másik három esetben (3. ábra). (Meg kell jegyezni, hogy a 2019. évi verseny tanulságai között szerepelt, hogy a bírálati szempontok a hazai viszonyokhoz alkalmazkodnak, így a határon túli magyar települések az első három szempontot csak nehezen tudták értelmezni.)

Az egyes bírálati szempontok alapján történő összehasonlításban a következő megállapításokat tettük:

- Valamennyi településtípus esetében jól – 70% feletti eredménnyel – mozgósítható a lakosság, azonban a kisvárosi vonzáskörzetbe tartozó településeknél a közösségi részvétel intenzívebb, ezen települések jobban mozgósították a lakosokat, a civil szervezeteket.
- A környezetvédelmi projektek megvalósítása eredményesebb, mint a tervezés, stratégia-készítés. Ez elsősorban a pályázat nyújtotta keretek kihasználására, ad hoc ötletek megvalósítására enged következtetni a tudatos, stratégiai alapú, környezetvédelmet érintő programok helyett.
- Turisztikai vonzerő tekintetében csak kevés adat áll rendelkezésre a pályázatok alapján, a meglévő adatok informativitása mérsékelt.

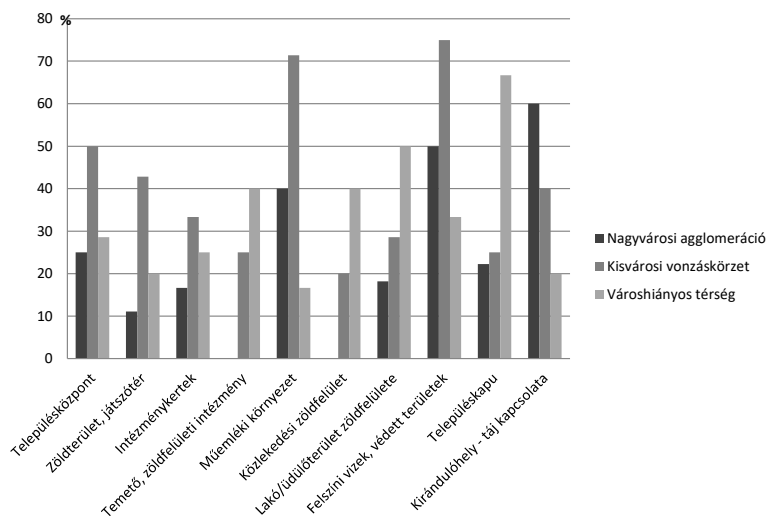
A jó minőségű projektek aránya magasabb a kisvárosi vonzáskörzetek és a városiányos térségek települései között, azonban a kisvárosi vonzáskörzetek településeinél egyenletesebb a (jó) teljesítmény az egyes szempontokra vonatkozóan. (A meglévő projektek közül a gyengébb minőségű projektek aránya csekély, ez alól csupán a nagyvárosi agglomerációban elhelyezkedő települések jelentenek kivételt. Itt több gyenge minőségű projekttel is találkozhatunk.)

- A zöldfelületek tekintetében sok a jó minőségű projekt, azonban az egyes települések között nagy a szórás. A településhálózatban betöltött szerep helyett inkább a fejlettségen és az elkötelezettségen múlik a falvak zöldfelületeinek minősége. Ezzel együtt megállapítható, hogy a kisvárosi vonzáskörzet települései a minőségi zöldfelületek kialakításánál inkább a központi és a közösségi terekre helyezik a hangsúlyt (központok, intézmények, játszóterek), míg a városiányos térségekben a portákhoz, az ingatlanokhoz kapcsolódó zöldfelületek a nívósabbak (közlekedési felületek, lakóterületek zöldfelületei) (4. ábra).

A verseny öt fő bírálati szempontját vizsgálva a lényegesebb különbségek a 4. és az 5. szempontnál (turisztikai vonzerő, a település zöldfelületeinek minősége) mutatkoztak meg. Az eredményeket településtípusok szerint különválasztva érdekes azonosságokra figyelhetünk fel e két szempontrendszer alapján.

4. ábra

A vizsgált települések elért eredményei
„A település zöldfelületeinek minősége” bírálati szempont szerint

Forrás: saját szerkesztés

A következőkben a három településcsoport eredményeit elemezzük a *turisztikai vonzerő* és a *település zöldfelületeinek minősége* bírálati szempontok szerint elért jó minőségű projektek alapján. (A településnév mögött szereplő szám azt mutatja meg, hogy a település a részszerzőpontok közül hányban valósított meg jó minőségű projektet.)

Nagyvárosi agglomeráció települései

<i>Turisztikai vonzerő</i> (8 részszerzőpont)	<i>Zöldfelületek</i> (10 részszerzőpont)
Kaposmérő (7)	Kunsziget (7)
Nagypáli (5)	Bicsérd (2)
Bicsérd (4)	Ebes (2)
Iszkaszentgyörgy (3)	Páty (2)
Deszk (2)	Rábatonana (2)
Kunsziget (2)	Deszk (1)
Orfű (2)	
Rábatonana (1)	
<i>Ebes, Nagyvenyim, Páty, Újszentiván (0)</i>	<i>Iszkaszentgyörgy, Kaposmérő, Nagypáli, Nagyvenyim, Orfű, Újszentiván (0)</i>

A nagyvárosi agglomerációban elhelyezkedő falvak esetében egyfajta antagonizmus figyelhető meg a jó minőségű turisztikai, illetve a zöldfelületek kialakítását célzó projektek között. Az egyes települések vagy a turisztikai vonzerő, vagy a jó minőségű zöldfelületek terén kimagaslóak. Az eredményeket vizsgálva kijelenthető, hogy azok a települések fordítottak több figyelmet a zöldfelületek fejlesztésére, minőségi kialakítására, melyek nem (vagy csak kis mértékben) rendelkeztek turisztikai vonzerővel.

Kisvárosi vonzáskörzet települései

<i>Turisztikai vonzerő</i> (8 részszerzőpont)	<i>Zöldfelületek</i> (10 részszerzőpont)
Gyöngyössolymos (7)	Tihany (7)
Tápiógyörgye (7)	Dunakiliti (4)
Tihany (7)	Paloznak (4)
Dunakiliti (5)	Tápiógyörgye (4)
Visonta (4)	Újszilvás (4)
Paloznak (1)	Gyöngyössolymos (2)
	Visonta (1)
<i>Petőfiszállás, Újszilvás (0)</i>	<i>Petőfiszállás (0)</i>

A kisvárosi vonzáskörzet településeinek eredményei egyenletes, jó teljesítményt mutatnak a településcsoporton belül. (Tihany eredményei kimagaslóak, Petőfiszállásé viszont negatív irányban térnek el.) Megfigyelhető, hogy a turisztikai vonzerő kihasználása nem település-specifikus, az e szempontból sikeresebb falvak inkább országos jelentőségű vonzerőhöz (Balaton, Duna, Mátra) kapcsolódó települési projekteket valósítottak meg.

Városhiányos térség települései

<i>Turisztikai vonzerő</i> (8 részszerzőpont)	<i>Zöldfelületek</i> (10 részszerzőpont)
Alsómocsolád (7)	Nagyrákos (5)
Megyer (6)	Komlóska (4)
Varsány (4)	Zalaszentmárton (2)
Komlóska (2)	Ácsteszér (1)
Zalaszentmárton (1)	Alsómocsolád (1)
	Panyola (1)
<i>Ácsteszér, Nagyrákos, Panyola (0)</i>	Varsány (1)
	<i>Megyer (0)</i>

A városhiányos térség települései turisztikai vonzerő tekintetében az országos vonzerejű tájegységek perifériáján helyezkednek el. Az egyes falvak így saját erőből, országos vagy regionális kapcsolódási pontok nélkül építették fel a turisztikai projektjeiket. (Meglepő módon a turisztikai szempontból ismertebbnek vélt települések – Nagyrákos (Órség), Panyola (Szatmár) – turisztikai vonzerő tekintetében nem értek el kifejezetten jó eredményeket a versenyen.) A nagyvárosi agglomeráció településeivel hasonlóan a turizmus és a zöldfelületek fejlesztése között itt is ellentét figyelhető meg. Ebben a településcsoportban azonban egyenletesebb az eloszlás, kevesebb az olyan település, amely az adott részszerzőpontok szerint egyáltalán nem ért el jó eredményt.

Összességében úgy tűnik, hogy bár valamilyeni település (fejlesztendő) turisztikai attrakcióként tekint a rendezett, vonzó közterületekre, a településhálózatban betöltött szerep szerint mégis eltérő mértékben értek el sikereket a verseny szempontrendszer alapján. Az itt bemutatott eredmények ismeretében – a kutatási eredményeinkkel összhangban – feltételezhető, hogy:

- a kisvárosi vonzáskörzetben elhelyezkedő települések kiugró eredményei a viszonylagos jólétnek és az összetartó közösségnek köszönhetőek;

- a városhiányos térségben elhelyezkedő, többségében hátrányos helyzetű falvak kevésbé eredményes pályázatait azt mutatják, hogy ezen településeken nem a turisztikai vonzerő fejlesztése az elsődleges cél. Ezen települések feltehetően a népesség megtartásáért folytatnak napi küzdelmet, mely hátrébb szorítja a versenyhez kapcsolódó, esztétikai projektek megvalósítását;
- a nagyvárosi agglomeráció településeinek vannak anyagi erőforrásai, azonban a egyes összetételű társadalom eltérő igényei miatt itt a legtöbb esetben nem beszélhetünk klasszikus közösségről, s így a kapcsolódó projektek sikeressége is felemás eredményeket mutat.

5. A Virágos Magyarország mozgalom, mint falufejlesztési tényező

Az eredmények alapján elmondható, hogy a kutatásban részt vevő falvak mintegy 60%-a fontosnak érezte, hogy megmértesse magát a Virágos Magyarország versenyen. Ezen kistelepülések fontosnak tartották bemutatni a falu zöldinfrastruktúra hálózatához kapcsolódó fejlesztéseit: a virágos faluközpontot, a turisztikai attrakcióként megjelenő emlékhelyet, a pihenőpontot vagy csupán a rendezett közterületeket. A települések felismerték, hogy ezen *zöld elemek* esztétikusabbá teszik az utcaképet, vonzó külsőt kölcsönöznek a falunak, mely így turisztikai célterületté válhat. A fejlesztések versenyen való bemutatása, zsűri általi értékelése pedig visszajelzést adhat a településnek arról, hogy a szakemberek szerint hol tart a fejlesztési folyamatban, és tanácsot, segítséget kap ahhoz, hogy a *virágos* elemek használatával miként válhat még vonzóbbá az oda látogatók számára.

A településhálózatban betöltött szerep szerint a falvak eltérő sikereket értek el, azonban kijelenthető, hogy a résztvevők turisztikai attrakció-fejlesztésként és vonzerőnövelésként tekintenek a versenyre, illetve a pályázat ezekhez kapcsolódó elemeire. Tény, hogy az eltérő földrajzi fekvés, a természeti adottságok és a településhálózati pozíció szerint a turizmus eltérő súllyal képviselteti magát a falvak fejlesztési stratégiáiban, azonban ettől függetlenül valamennyi pályázó falunál célként jelenik meg a vonzerőnövelés, mely – ha tényleges idegenforgalmi szerepe nincs is a településnek – hatással van a helyi lakókörnyezet minőségi fejlesztésére és a lakosok elégedettségére. Így tehát a Virágos

Magyarország mozgalom olyan vonzerőfejlesztési eszközök alkalmazására sarkallja a hazai kistelepüléseket, mely komoly falufejlesztési tényezővé válhat számukra.

Felhasznált irodalom

- CSEMEZ A. (2018): 25 éves a Virágos Magyarország környezetszépítő mozgalom. *Falu Város Régió. Területfejlesztési Szakmai Folyóirat*. 2018. <https://regionalspolitika.kormany.hu/download/6/c4/82000/FVR2018%20-%20Online.pdf>, pp. 80–85.
- DÁVID L. – JANCSIK A. – RÁTZ T. (2007): *Turisztikai erőforrások – A természeti és kulturális erőforrások turisztikai hasznosítása*. Perfekt Zrt., Budapest.
- FEKETE M. (2005): *Hétköznapi turizmus – A turizmuselmélettől a gyakorlatig*. Doktori (PhD) értekezés. NYME, Közgazdaságtudományi Kar, Sopron.
- MICHALKÓ G. – RÁTZ T. (2019): Turizmus 3.0: Támpontok a turizmustörténet legújabb korának megértéséhez. In: Kátay Á. – Michalkó G. – Rátz T. (szerk.): *Turizmus 3.0*. Turizmus Akadémia 10. Kodolányi János Egyetem, Orosháza–Budapest. pp. 9–14.
- MIKHÁZI ZS. (2018): *Az ökoturizmus fogalmának egyedfejlődése: alapkutatás a definíciótól a tervezés-módszertanig*. Doktori (PhD) értekezés. SZIE, Tájépítészeti és Tájökológiai Doktori Iskola.
- SULYOK J. – MADARÁSZ E. (2019): Turista vagy helyi lakos? – A második otthonokhoz kapcsolódó szabadidős fogyasztás vizsgálata. In: Kátay Á. – Michalkó G. – Rátz T. (szerk.): *Turizmus 3.0*. Turizmus Akadémia 10. Kodolányi János Egyetem, Orosháza–Budapest. pp. 27–40.

Internetes források

- KARDOS Z.-né (szerk.) (2011): *Turisztikai ismeretek*. https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0034_turisztikai_ismeretek/turisztikai_ismeretek_2_2.html, Letöltve: 2019. november 10.
- MICHALKÓ G. (2011): *A turisztikai termék*. In: Michalkó G. (szerk.): *Turisztikai terméktervezés és fejlesztés*. https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0051_Turisztikai_termektervezes_es_fejlesztes/ch01.html, Letöltve: 2019. november 10.
- NTS 2030 (Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia) (2017): <https://mtu.gov.hu/cikkek/strategia>, Letöltve: 2019. november 10.

SZABÓ G. (2011): A falusi turizmus termékei és termékspecializációi. In: Michalkó G. (szerk.): *Turisztikai terméktervezés és fejlesztés*.
https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0051_Turisztikai_termektervezes_es_

[fejlesztés/ch03.html](#), Letöltve: 2019. november 10.
Virágos Magyarország: www.viragos-magyarorszag.hu, Letöltve: 2019. november 10.
